

Α.Λ. ΠΙΕΡΡΗΣ

Ο Ευρωπαϊκός Εθνικισμός αποσταθεροποιεί το ΒαλκανοΜικρασιατικό Πεδίο

Πάλη μεταξύ Εθνικών Κρατών που ωφελούνται από το Status Quo και Ρεβιζιονιστικών Εθνικισμών αποδυναμώνει τον Χώρο

ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΓΕΝΝΑΙΑ ΑΝΑΔΟΜΗΣΗ ΓΙΑ ΝΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΗΣΕΙ Η ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ-ΧΩΡΟΥ

Επανερχομαι στα γεωπολιτικά του ΒαλκανοΜικρασιατικού Πεδίου.

Κατέδειξα με τις προηγούμενες αναλύσεις μου σε αυτήν την σειρά των άρθρων, ότι το βασικό εσωτερικό γεωπολιτικό πρόβλημα του οικείου χώρου μας (της Εγγύς Ανατολής) είναι δομικό και συνίσταται στην εθνοκεντρική συγκρότηση του κρατικού ολοκληρώματος. Αυτό έγινε άμεσα αντιληπτό με τις εξελίξεις στην πρώην Γιουγκοσλαβία. Η διάλυση της πρώην Γιουγκοσλαβίας έγινε βάσει της εθνοκεντρικής αρχής: Σλοβένοι και Κροάτες, κυρίως, απαίτησαν την χωριστή κρατική ολοκλήρωση της εθνικής κοινωνίας των. (Η έκθυμη υποστήριξη, αν όχι υπόθαλψη, αυτής της απαίτησης από τον Γερμανικό πυρήνα της ιστορικής Ευρώπης και την παρούσα έκφρασή του, το Διευθυντήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποδεικνύει, όπως έχω πολλές φορές εξηγήσει, τον αποσταθεροποιητικό ρόλο που έχει παίξει, παίζει και αναγκαία θα παίζει, η ιστορική Ευρώπη στο ΒαλκανοΜικρασιατικό γεωπολιτικό πεδίο). Όχι μόνον η διάλυση της πρώην Γιουγκοσλαβίας ως οργανωτικής αρχής του Βορειοδυτικού πυλώνα του ευρύτερου χώρου μας, αλλά και οι επακολουθήσασες εξελίξεις κατά την διαρρέυσσα δεκαετία, προκλήθηκαν από την δράση του ολέθριου για τον χώρο μας εθνοκεντρισμού σαν αρχής κρατικής ολοκλήρωσης. Έτσι οι Σέρβοι απάντησαν στον Κροατικό (και Σλοβενικό) εθνικισμό με την ένοπλη επίκληση του ίδιου εθνοκεντρισμού, αφού η πρώην Γιουγκοσλαβία (στην οποία η Σερβία είχε επενδύσει τόσα πολλά) διελύθη για λόγους εθνικής διαφορότητας, τότε και η Σερβία είχε δικαίωμα

(έτσι αισθάνθηκε η ηγετική Σερβική τάξη) να επαναδομηθεί εθνοκεντρικά με την ενσωμάτωση στο Σερβικό Κράτος όλων των περιοχών με πληθυσμιακές ή και ιστορικές αξιώσεις Σερβικότητας. Η ιδέα της Μείζονος Σερβίας είναι κατ' αυτόν τον τρόπο το άμεσο και αδιάφευκτο συμπέρασμα του Ευρωπαϊκού εθνοκεντρισμού. Το ίδιο ισχύει και για το όραμα της Μεγάλης Αλβανίας. Το άκρον άωτον του εθνοκεντρικού παραλογισμού παρουσιάστηκε όταν ιδρύθηκε κρατική οντότητα στην γεωγραφική Άνω Μακεδονία με βάση ένα ολωσδιόλου τεχνητό εθνικό ιδεολόγημα, την Μακεδονική εθνότητα. Στην Βοσνία και Ερζεγοβίνη η θρησκευτική αντιπαράθεση θεμελιώθηκε και οξύνθηκε σαν αιτία ρήξης λόγω του Σερβικού Εθνικισμού: οι Βόσνιοι Μουσουλμάνοι ήθελαν την ανεξαρτησία τους από ένα Κράτος που υπό το πρόσχημα της Ορθοδοξίας θα τους καταπίεζε πολιτικά στην πραγματικότητα εξαιτίας του Σερβισμού του.

Βεβαίως ο Εθνικισμός είναι άκρως μεταδοτικός. Και να τονίσω άλλη μια φορά με έμφαση, ότι η Εθνοκεντρική αρχή του κρατικού ολοκληρώματος και ο Εθνικισμός είναι κατά βάθος ένα και το αυτό πράγμα, τόσο στην ουσία όσο και στις εκδηλώσεις του. Είναι από τις ιλαροτραγικές στιγμές της ιστορίας όταν η ιστορική Ευρώπη διαμαρτύρεται και καταδικάζει τον Εθνικισμό, αυτή που τον γέννησε, τον εξέθρεψε, συγκροτήθηκε πολιτικά βάσει της αρχής του, και τον μετέδωσε σε όλο τον κόσμο όταν κυριαρχούσε, με καταστροφικά αποτελέσματα παντού. Ο Εθνοκεντρισμός είναι μια ιστορική αποτυχία κολοσσίου μεγέθους. Μόλις τώρα οι ανθρώπινες κοινωνίες αγωνίζονται, πολλές φορές στα τυφλά, να ξεφύγουν από την ολέθρια επίδρασή του: γι' αυτό δοκιμάζουν διάφορες ιδέες πολυπλευρισμού στο κρατικό ολοκλήρωμα, πολυεθνισμού, πολυθρησκείας, πολυπολιτισμού. Εξαιτίας της αμείωτης κυριαρχίας που ο εθνικισμός έχει στην ευρωπαϊκή ψυχή, όλοι αυτοί οι πολυπλευρισμοί δεν είναι παρά μορφές τροποποιημένου εθνικισμού. Παραμένει η εθνική βάση του κρατικού ολοκληρώματος, και όλες οι διαφορετικότητες καταγωγής ή προέλευσης, θρησκευτικού ή πολιτισμικού χαρακτήρα, ανακηρύσσονται εις μειονότητες και υποτίθεται ότι προστατεύονται σαν τέτοιες. Το δόγμα των μειονοτήτων αποτελεί ύστατη υποκρισία του Ευρωπαϊκού Εθνικισμού. Οι διαφορετικές συνιστώσες ενός κρατικού ολοκληρώματος, άλλες από την συστατική του εθνική ταυτότητα, επειδή πια δεν μπορούν να εξαφανισθούν ομογενοποιούμενες μέσα στην ανθρώπινη αλοιφή ενός εθνοκεντρικού κράτους, κατατάσσονται σε διατηρητέα είδη, περιθωριακής λιγότερο ή περισσότερο, και πάντως ελεγχόμενης διαφορετικότητας. Η θεωρία και πρακτική των μειονοτήτων μετατρέπει την απόλυτη εθνότητα στην συστατική αρχή του κρατικού ολοκληρώματος, σε κυρίαρχη εθνότητα. Και αυτό γίνεται όταν η αρχή της απόλυτης εθνότητας δεν μπορεί να εφαρμοσθεί παρά με μεθόδους που ευρίσκονται σε δυσαρμονία προς το πνεύμα της εποχής. Αλλά η αρχή της κυρίαρχης εθνότητας είναι εξίσου εθνοκεντρική και άρα κατ' ουσίαν εθνικιστική, όσο η αρχή της απόλυτης εθνότητας. Απλώς η ανάγκη παρουσιάζεται ως φιλοτιμία, χωρίς όμως οι δομικές και λειτουργικές ιδιότητες του κρατικού ολοκληρώματος να αλλάζουν και να εγκαταλείπουν τον εθνοκεντρικό τους χαρακτήρα, με τις καταπιεστικές που αυτός έχει για την ανθρώπινη δραστηριότητα συνέπειες.

Η αρχή (της προστασίας) των μειονοτήτων αποσκοπεί να περισώσει το εθνικό κράτος από την κατάρρευση που επιτέλους δρομολογήθηκε για να ελευθερωθεί η ανθρώπινη δραστηριότητα από την καταπίεση που οι Ευρωπαϊκές τεχνητότητες της επεφύλαξαν και από τα βαρίδια που τις περιάψαν. Δεν πρόκειται όμως να οδηγήσει πουθενά αυτή η σωστική ενέργεια τελευταίας στιγμής: η προστασία των μειονοτήτων εφευρέθηκε και υιοθετήθηκε

όταν προχώρησε η παρακμή του Ευρωπαϊκού Εθνικού Κράτους. Αλλά η ανθρώπινη ύπαρξη σε οργανωμένη κοινωνία (υπό ένα κρατικό ολοκλήρωμα) δεν χρειάζεται απλή βελτίωση των όρων του κακοδομημένου εθνικιστικού μοντέλου: θέλει πλήρη ανατροπή του αποτυχημένου μοντέλου, και αναδόμηση σύμφωνα με διαφορετική οργανωτική αρχή. Ακριβώς όπως στις διεθνείς διακρατικές σχέσεις, δεν συμβαίνει μια απλή τροποποίηση του μοντέλου της ισορροπίας δυνάμεων που η Ευρώπη επέβαλλε στον κόσμο κατακυρώνοντας τοιουτοτρόπως την ισορροπία των κυνικών εκβιασμών και εξευτελιστικών συμβιβασμών – αλλά αντίθετα κατά πολύ βασικότερα και ουσιαστικότερα πραγματοποιείται, η ανάδυση ενός νέου, και πολύ παλιού μοντέλου, πολυμερισμένης φυσικής συνδιάταξης σε ένα παγκοσμιοποιημένο ενιαίο δυναμικό πεδίο με έναν κεντρικό πόλο, την ηγεμονική εστία του.

Η διαφορετική οργανωτική αρχή των κρατικών ολοκληρωμάτων που ψάχνει η εποχή μας να βρει, είναι ακριβώς το πανάρχαιο χωροκεντρικό μοντέλο του Κράτους, αυτό που ο κόσμος ήξερε σαν τον μόνο τρόπο ενοποίησης ενός πεδίου υπό ενιαία πολιτική εξουσία, πριν η ιστορική Ευρώπη γεννήσει την κρατική ολοκλήρωση που ταίριαζε στις ιδιαιτερότητές της. Το Κράτος-Χώρος (η «Χώρα») αποτελεί το ολοκλήρωμα όλων των παραμέτρων ενός χώρου, όλων των διαφοροποιημένων παραγόντων της ανθρώπινης παρουσίας σε αυτόν, χωρίς απάλειψη κανενός, και χωρίς την συναλοιφή όλων τους σε ένα ομογενοποιημένο και συνεπώς εξουδετερωμένο ανθρώπινο «υλικό». Το Κράτος-Χώρος δεν χρειάζεται να προστατέψει καμία συνυπάρχουσα παράμετρο εντός της χώρας του, γιατί δεν εκφράζει συστατικά καμία από αυτές, κατά απόλυτο ή κατά κυριαρχικό τρόπο, ακόμη και όταν η πολιτική εξουσία ασκείται αποκλειστικά από έναν εξ αυτών των συνυπαρχόντων παραγόντων. Έτσι, π.χ., στην Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία η εξουσία ησκήτο από την ηγεσία του στρατού (imperator), ενώ στην Οθωμανική Αυτοκρατορία η εξουσία εναπέκειτο στον οίκο του Osman. Παρά ταύτα όμως το ανθρώπινο μωσαϊκό στις «χώρες» των Αυτοκρατοριών αυτών παρέμενε εξ αρχής πολυμερισμένο, ενώ η ενοποίησή του δεν εσήμαινε την άρση της πολυμορφίας του, αλλά την συναρμογή τους σε ένα εναρμονισμένο δυναμικό πεδίο – πράγμα που επετυγχάνετο με την φυσική αυτοδιευθέτηση των συνιστωσών και των μερών του υπό το «κράτος» μιας ουδέτερης οργανωτικής αρχής-πλαισίου. Το χωροκεντρικό κράτος παρέχει από την φύση του ένα ουδέτερο πλαίσιο, μια φυσική αγωνιστική αρένα, εντός της οποίας εκτυλίσσεται η δράση και αντίδραση της ανθρώπινης ύπαρξης με τον μέγιστο βαθμό ελευθερίας κινήσεών της. Όταν λέγω «ουδέτερο πλαίσιο» εννοώ έναν κοινό αγωνιστικό χώρο για την ανθρώπινη δραστηριότητα που αφήνει ανεμπόδιστη την άσκηση αυτής της δραστηριότητας κατά το μέγιστο δυνατόν, και που δεν την καθορίζει κατά το περιεχόμενο και τους στόχους της. Το ουδέτερο πλαίσιο ενός χωροκεντρικού Κράτους ορίζει μόνο λίγους, αλλά σταθερούς και ακριβώς τηρούμενους, όρους ανθρώπινης δράσης – τους «κανόνες του παιχνιδιού» (με την Ηρακλείτεια έννοια του «παιγνίου»). Μια εικόνα που μπορεί με ενάργεια να αποδώσει τέτοια αποτελεσματικά ουδέτερα πλαίσια είναι το σκάκι. Λίγοι απλοί κανόνες συνεπάγονται αναρίθμητη ποικιλία συνδυασμών κινήσεων, επιτρέποντας στο ανθρώπινο μυαλό την ανάδειξη των στρατηγικών ικανοτήτων του σε ένα πεδίο που ενώ διέπεται από αυστηρούς κανόνες, καθόλου δεν περιορίζει, ούτε στο ελάχιστο προσδιορίζει κατά το περιεχόμενό τους, τις στρατηγικές συλλήψεις και τακτικές εκτελέσεις που ο ένας ή ο άλλος νους μπορεί να επιλέξει προς πραγμάτωση του σκοπού του, για την νίκη του. Το σκάκι είναι το πιο ενδιαφέρον παιχνίδι γιατί αποτελεί καλό προσομοιωτή της φυσικής πραγματικότητας: λίγοι, απαρέγκλιτοι κανόνες αφήνουν ελεύθερο πεδίο στην ανθρώπινη δημιουργικότητα να αποδείξει τις ικανότητές της. Οι

κανόνες αυτοί αποτελούν ένα ουδέτερο πλαίσιο για την εμπράγματο (και όχι ανεδαφική) άσκηση της ανθρώπινης δραστηριότητας.

Για να δούμε τώρα τι σημαίνουν όλα αυτά τα θεωρητικότερα, για την σύγχρονη πραγματικότητα, όσον αφορά ειδικότερα στις εξελίξεις που συμβαίνουν στον πρώην Γιουγκοσλαβικό χώρο. Έχω επανειλημμένα τονίσει ότι η καρδιά του προβλήματος ευρίσκεται στην εφαρμογή του εθνοκεντρικού μοντέλου κρατικής ολοκλήρωσης σε ένα χώρο μακραιώνης χωροκεντρικής δόμησης. Η χωροκεντρική κρατική ενοποίηση που ίσχυε στον χώρο μας, άφησε τις συνιστώσες του (τους συνυπάρχοντες συστατικούς παράγοντες της ανθρώπινης παρουσίας σε αυτόν) αναλλοίωτους κατά την διαφορετικότητα της ταυτότητάς των και, ακόμη περισσότερο, αλληλοπεριχωρούμενους. Γιατί ένα ουδέτερο πλαίσιο ενοποίησης της ανθρώπινης ύπαρξης σε ένα χώρο, αφήνοντας ελεύθερη την εκδήλωση της ανθρώπινης διαφορετικότητας και ποικιλίας σε όλα τα επίπεδα και τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας, όχι μόνο συντελεί στην καλλιέργεια αυτής της διαφορετικότητας και ποικιλίας, αλλά και με το να της παρέχει ενοποιημένο πεδίο δράσης, διευκολύνει και προκαλεί την ανάμειξη πάντων προς πάντα.

Η αλληλοπεριχωρούμενη διαφορετικότητα της ανθρώπινης ύπαρξης στον χώρο μας της Εγγύς Ανατολής (ο πολυμερισμός της ανθρώπινης παρουσίας σε αυτόν) ήταν ένα αδιαφιλονίκητο δεδομένο το οποίο ήρθη μερικώς και τεχνητά στα κράτη που δημιουργήθηκαν εξ αποσχίσεως από την Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά τους δυο τελευταίους αιώνες, και που οικοδομήθηκαν βάσει της εθνοκεντρικής αρχής κρατικής ολοκλήρωσης. Τέτοια κράτη ήταν η Ελλάδα, η Βουλγαρία, η Σερβία. Η ομογενοποίηση που προκάλεσαν τα Κράτη αυτά στο εσωτερικό των δεν έχει το ιστορικό βάθος των αντίστοιχων ομογενοποιήσεων στα εθνικά κράτη της Ιστορικής Ευρώπης. Ακόμα και εκεί ομογενοποιήσεις αιώνων, και μάλιστα σε πληθυσμούς που τέτοιες τεχνητές δομές πειθαρχίας είναι απαραίτητες για να ελεγχθεί η φυσική αναρχία των, αποδεικνύονται όχι απόλυτες, με την εμφάνιση αποσχιστικών τάσεων (οι Βάσκοι της Ισπανίας, οι δυο συστατικές κοινότητες του Βελγίου, οι Ιρλανδοί ή Σκώτοι της Μεγάλης Βρετανίας, η Βόρειος Ιταλία). Πολύ περισσότερο ασταθής είναι η κατάσταση στις ομογενοποιήσεις της περιοχής μας, όπου και βραχύβιες σχετικά είναι και εφαρμόστηκαν σε πληθυσμούς που είναι άρδην αντίθετοί των, σε πληθυσμούς δηλαδή που και πιστεύουν στην διαφορότητα, και δεν έχουν ανάγκη τεχνητής τάξης για να συνδομηθούν, αφού πάντοτε αναγνώριζαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο το κύρος της φυσικής τάξης σύμφωνα με την αρχή της ελεύθερης αυτοδιευθέτησης κατ' αξίαν.

Πέρα όμως από τις λιγώτερο ή περισσότερο τεχνητές ομογενοποιήσεις των Εθνικών Κρατών που αποσχίσθηκαν από την Οθωμανική Αυτοκρατορία, απέμειναν περιοχές του ΒαλκανοΜικρασιατικού πεδίου που διετήρησαν το εγγενές μωσαϊκό της αλληλοπεριχωρούμενης διαφορότητας στον χώρο μας σε επαρκή βαθμό, τέτοιο και τόσο που να προκαλέσει μείζονες εστίες αναταραχής όταν η συγκυρία ώθησε προς εθνικοποίηση του πολυμερισμένου ανθρώπινου δυναμικού των. Τέτοιες περιοχές είναι οι χώροι πέριξ της Σερβίας. Και τέλος, ολωσδιόλου ιδιαίτερη, και *sur generis* είναι η χώρα της Τουρκίας.

Ας αρχίσω από την τελευταία, που δεν είναι το άμεσο θέμα μου σε αυτά τα άρθρα. Η Τουρκία εζήτησε, εν πολλοίς κατώρθωσε και πιθανόν τελικά να επιτύχει, να διατηρήσει την

διαδοχή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας κατ' αρχήν τουλάχιστον, οικοδομώντας ένα σχετικά Χωροκεντρικό Κράτος εν μέσω Εθνικών Κρατών Ευρωπαϊστικής μίμησης και μιας χωροκεντρικής Αυτοκρατορίας που κατέρρευσε. Το Τουρκικό Κράτος απεσκόπησε να οργανώσει χωροκεντρικά την επικράτειά του, βάσει γεωπολιτικών «σκληρών» δεδομένων και πολιτισμικών διαδοχών στον χώρο, δημιουργώντας ένα ουδέτερο πλαίσιο κατά την έννοια που ανέλυσα παραπάνω. Βέβαια το Τουρκικό Κράτος ήταν ισχυρά παρεμβατικό και προστατευτικό στον τομέα φερ' ειπείν της οικονομικής δραστηριότητας: αυτό είναι κατ' ουσίαν το σημείο όπου χρειάζεται μείζων απελευθέρωση των δομών του, και που είναι επίκαιρο σήμερα λόγω των προβλημάτων της Τουρκικής οικονομίας (στην χρηματοπιστωτική ιδίως σφαίρα). Από το άλλο μέρος το Τουρκικό Κράτος οριοθετήθηκε χωροκεντρικά πέραν των μεταβολών του πολιτικού γίγνεσθαι και υπό την εγγύηση του Στρατού – σύμφωνα με τα παλαιά χωροκεντρικά μοντέλα «αυτοκρατορικής» οργάνωσης του Κρατικού ολοκληρώματος. Ο λαϊκός χαρακτήρας του Κράτους στην Τουρκία και ο ρόλος των Στρατιωτικών σε αυτό εντάσσονται στην λογική της οικοδόμησης ενός Κράτους-Χώρου σαν ουδέτερου πλαισίου της ανθρώπινης δραστηριότητας εντός ενός δεδομένου γεωπολιτικού χώρου ηυξημένης ενότητας. Ασφαλώς η συμπεριφορά του Τουρκικού Κράτους προς τους διάφορους εθνικούς αλυτρωτισμούς ήταν σκληρή: αλλά χωροκεντρισμός και εθνοκεντρισμός είναι αντιφατικές αρχές – ένα ακόμη στοιχείο ασυμβατότητας μεταξύ ΒαλκανοΜικρασιατικού πεδίου και ιστορικού Ευρωπαϊκού χώρου. Εξάλλου, είναι ειδητικά διαφορετική η περιθωριοποίηση μειονοτήτων από ένα Εθνοκεντρικό Κράτος (ακόμη και υπό το καινόν πρόσχημα της προστασίας των) αφ' ενός, και η καταστολή εθνικιστικών αλυτρωτισμών από ένα χωροκεντρικό κράτος αφ' ετέρου. Βεβαίως, στην συγκεκριμένη περίπτωση, απομένει να αποδειχθεί από τον απόλυτο κριτή, την Ιστορία, εάν το Τουρκικό Κράτος θα δικαιωθεί ως πράγματι το κατ' εξοχήν χωροκεντρικό Κράτος που προέκυψε από την διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στο ΒαλκανοΜικρασιατικό πεδίο. Τα σημάδια, και η μέχρι τώρα πορεία του, δείχνουν προς τα εκεί. Κίνδυνος όμως παρεισφύρει από τον Ευρωπαϊσμό μιας μερίδος της πολιτικής του ηγεσίας, να αποσταθεροποιηθεί ο χωροκεντρικός του χαρακτήρας, και να χαθεί έτσι η ευκαιρία μιας συντομότερης ανάδειξης της συνοχής και της δυναμικής του οικείου μας πεδίου σε καθοριστικό παράγοντα των εξελίξεων στον ευρύτερο Ευρασιατικό μας περίγυρο.

Άλλου είδους περίπτωση παρουσιάζει ο χώρος της πρώην Γιουγκοσλαβίας, και οι βαρυσήμαντες εξελίξεις της τελευταίας δεκαετίας σε αυτόν. Εδώ (εκτός πυρήνων Σερβικού, Κροατικού, Σλοβενικού, Αλβανικού) διατηρήθηκε η εγγενής αλληλοπεριχωρούμενη διαφορετικότητα του ΒαλκανοΜικρασιατικού πεδίου. Αυτό έγινε κυρίως διότι οι διαδικασίες εθνικιστικής ομογενοποίησης πάγωσαν σχετικά, μόλις θα μπορούσαν να μπουν στην φάση εντατικής ολοκλήρωσής των, με την κατάργηση δηλαδή της Οθωμανικής κυριαρχίας στις περιοχές αυτές (Βαλκανικοί Πόλεμοι) και την τελική κατάρρευση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας (τέλος του Α' Γερμανικού Παγκόσμιου Πολέμου). Αλλά ακριβώς τότε συνεπήχθη η Γιουγκοσλαβική Ομοσπονδία, η οποία ανέστειλε την δράση των εθνικιστικών αρχών (έστω και ατελώς κατά τον Μεσοπόλεμο αλλά και μετά). Βεβαίως, η Γιουγκοσλαβική Ομοσπονδία οικοδομήθηκε βάσει Ευρωπαϊκών προτύπων, σαν Ομοσπονδία Εθνικών Οντοτήτων-Κρατών (το «Βασίλειο των Σέρβων, Κροατών και Σλοβένων»). Η Ομοσπονδία Εθνικών Κρατών επεκτάθηκε και εδραιώθηκε μεταπολεμικά επί Τίτο, με τους παραλογισμούς περί Μακεδονικής και Βοσνιακής (;) εθνότητας. Ήδη δηλαδή από την συστατική δόμησή της η πρώην Γιουγκοσλαβία ήταν θνησιγενές έρμαιο του Ευρωπαϊκού

Εθνικισμού, δοθείσης δε της ιστορικής συγκυρίας και ευκαιρίας, η ελλοχεύουσα εθνικιστική κρίση εξερράγη με την επιπρόσθετη βιαιότητα της καθυστερημένης χρονολογικά αντίδρασης.

Επειδή οι εξελίξεις στο «Κράτος των Σκοπίων» είναι επίκαιρες, ας τελειώσω αυτό το άρθρο με μια αναφορά σε αυτές. Αλλά πριν, ας γίνει ξεκάθαρο ότι ό,τι εκρήγνυται τώρα στην πρώην Γιουγκοσλαυία, απειλεί τα θεμέλια και των ομογενοποιημένων Εθνικών Κρατών της περιοχής, όσο αυτά επιμένουν στον εθνοκεντρικό των χαρακτήρα. Και αυτό γιατί, όπως είπα, κάθε Εθνικό Κράτος στην περιοχή μας είναι ολιγώτερο ή περισσότερο, επιφανειακότερα ή βαθύτερα, τεχνητό. Απλούστατα ο χώρος μας αρνείται την εθνοκεντρική οργάνωση του κρατικού ολοκληρώματος, διακείμενος υπέρ των χωροκεντρικών δόμησης ενός ουδέτερου κράτους-πλαίσιου.

Εν γνώσει και συναισθήσει και της ιδικής των τεχνητότητας σαν εθνικών ολοκληρωμάτων, τα Εθνικά Κράτη προσπαθούν λοιπόν να εμποδίσουν την φυσική ροή των γεγονότων στην περιοχή μας, προβάλλουν ως taboo το απαράβιαστο των συνόρων. Και αρνούνται την εθνική ολοκλήρωση λαών, ενώ ταυτόχρονα καυχώνται για την ιδική τους ολοκληρωμένη εθνική ταυτότητα. Πρόκειται για κατάφωρη και κυνική αδικία, και, το χειρότερο, ανοησία. Για να πεισθούν οι εθνικά ανολοκλήρωτοι να εγκαταλείψουν τα όνειρα του εθνικού αλυτρωτισμού των, πρέπει εμπράκτως να τους δείχθει η εγκατάλειψη του εθνοκεντρικού μοντέλου από τους κατ' εξοχήν φορείς του στην περιοχή, σαν την Ελλάδα. Όλα τα άλλα είναι προσωρινά ημίμετρα περιωρισμένης χρονικής και δυναμικής εμβέλειας. Συμφωνίες θα γίνονται, θα αθετούνται, θα ξαναγίνονται και θα ξανααθετούνται. Για να το πω απλά και ωμά: πώς θα πεισθεί π.χ. ο Αλβανός ότι δεν είναι αναφαίρετο δικαίωμά του η Μεγάλη Αλβανία, όταν η Ελλάδα κομπάζει ότι η κρατική της υπόσταση βασίζεται σε έναν εθνικά ομογενή πληθυσμό;

Το status quo δεν είναι ποτέ ιερό και απαράβιαστο. Ιδίως σε εποχές δημιουργικών καταστροφών και γόνιμων αναδιαρθρώσεων σαν την δική μας. Πολύ περισσότερο στην σημερινή κατάσταση του ΒαλκανοΜικρασιατικού πεδίου. Το status quo εδώ δεν δικαιολογείται ούτε εθνοκεντρικά ούτε χωροκεντρικά. Βάσει της εθνικής αρχής οι σημερινές διαιρέσεις είναι ατελείς έως διεστραμμένες, τουλάχιστον στους ενεργεια προβληματικούς χώρους. Βάσει της χωροκεντρικής αρχής, χρειάζεται γενικότερη αναδόμηση, τόσο εσωτερικά στην δόμηση του κρατικού ολοκληρώματος, όσο και στους συσχετισμούς επικρατειών: οι γεωπολιτικές ολοκληρώσεις στην περιφέρειά μας χρειάζεται να προχωρήσουν δυναμικά και πραγματολογικά. Όποιος μπορεί να συνεισφέρει περισσότερα και καλύτερα, ας αφεθεί να δράσει αποτελεσματικότερα.

Ως προς το «Κράτος των Σκοπίων» (και γενικώτερα για τις άλλες προβληματικές περιοχές της πρώην Γιουγκοσλαυίας), όσο ταχύτερα αποδομηθεί κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο, τόσο γρηγορότερα θα αρχίσουν οι διαδικασίες πραγματικής σταθεροποίησης του ΒαλκανοΜικρασιατικού συστήματός μας πάνω σε φυσική χωρολογική βάση – την μόνη μόνιμη.

[Δημοσιεύθηκε στον "ΕΘΝΙΚΟ ΚΗΡΥΚΑ"]